

3. Стратегія реформування банківського сектора до 2020 р. / Національна рада реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://debatypro.com/all-themes/2015/05/20/263.htm>.

Вадим ЧУБИК

студент факультету банківського бізнесу, ТНЕУ

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ

Міжнародна трудова міграція є складовою світової системи господарювання, вона є результатом еволюції робочої сили, системи міжнародного поділу праці та інтеграції. Міжнародна трудова міграція зумовлена чинниками внутрішнього економічного розвитку кожної окремої країни і зовнішніми чинниками; станом міжнародної економіки в цілому та економічними зв'язками між країнами. У певні періоди рушійними силами міжнародної трудової мобільності можуть виступати також політичні, військові, релігійні, національні, культурні, сімейні та інші соціальні чинники.

Теорії міжнародної міграції можна умовно поділити на дві групи. Перша зосереджується на наукових пошуках першопричин міграції на мікрорівні, тобто особи, сім'ї, домогосподарства. Друга розглядає механізми міграції на макрорівні, де центром уваги стає суспільство загалом, держава або світове господарство і відносини між суб'єктами світової економіки та політики [1].

До сучасних теорій міжнародної міграції слід віднести: нову економічну теорію трудової міграції (New economics of labor migration), теорію притягування-відштовхування (Push-Pull theory), теорію інституційного підходу (Institutional approach theory), дуальну теорію ринку робочої сили (Dual labor market theory), теорію світових систем (the world systems theory of migration), теорію людського капіталу (Human capital theory), теорію соціальних мереж (Network theory), теорію сукупної причинової зумовленості (Cumulative Causation of Migration), теорію відносної відмінності (Relative Inequality Theory of Migration), концепція мобільного переходу та синтетичну теорію міжнародної міграції [2].

Нова економічна теорія трудової міграції (New economics of labor migration) базується на припущенні, що рішення мігрувати не завжди приймається лише самотійно окремими особами. До цього процесу часто залучаються інші члени сім'ї, домогосподарства або общини. Колективному рішення можуть передувати серйозні роздуми. Мотивація в більшій мірі полягає у потребі збільшити колективний дохід.

Теорія притягування-відштовхування (Push-Pull theory) припускає, що людина зважується на міграцію в залежності від факторів, що існують та детермінуються в країнах вибуття, факторів, що існують в країні прибуття, а також від так званих “проміжних обставин” (дистанція, міграційна політика тощо). Міграційні потоки між країнами формуються не тільки тому, що

обставини, які впливають на рішення мігрувати, сильно локалізовані, але і через потік інформації від вже виїхавших мігрантів. І в результаті такого потоку, в різних точках міграційної площини, формуються фактори притягування та відштовхування. Відповідно до дуальної теорії ринку робочої сили (Dual labor market theory), міграція ґрунтується на попиті та ініціюється рекрутерською політикою роботодавців або урядів, в країнах призначення. Міжнародну міграцію провокує уроджений попит на робочу силу мігрантів, що властиво для економічної структури розвинених країн. Міграцію викликають не фактори відштовхування (push factors) в країні відправлення робочої сили, а фактори притягування (pull factors) в приймаючій країні [3].

Теорія світових систем (the world systems theory of migration) бере до уваги змінний масштаб та структуру глобальних ринків, що дали початок міжнародній міграції. Коли ринки дали початок розвитку периферійним, неринковим або доринковим суспільствам, це пробудило появу міграції. Капітальна експансія зруйнували традиційні соціальні та економічні відносини та дали початок міграції робочої сили. Світовий рух капіталу, технологій, обладнання, інформації, комунікації та товарів зменшили витрати на міграцію.

Теорія людського капіталу (Human capital theory) стала однією з найбільш впливових та широко розповсюджених підходів, та розглядає міграцію як інвестиційне рішення. В залежності від навичок та професійних здібностей, потенційні мігранти розраховують можливий дохід в кожному регіоні, включаючи і країну проживання, вираховуючи потенційні витрати, пов'язані з переїздом та життям, і приймають рішення змінити країну та місце роботи на користь того регіону чи міста, де фінансові переваги більші. Ця теорія бере до уваги такі елементи як: вік, освіту, професійні здібності та стать.

Теорія соціальних мереж (Network theory) намагається пояснити, як зв'язки між учасниками впливають на рішення мігрувати в іншу країну, часто поєднуючи окремих мігрантів з їхніми сім'ями, робочими місцями до та після зміни місця проживання.

Теорія сукупної причинної зумовленості (Cumulative Causation of Migration) наголошує на тому, що соціальний капітал з часом накопичується та на довгий час забезпечує міжнародну міграцію. В той час, як перші мігранти несуть за собою всі пов'язані з цим процесом затрати, інформація та допомога, яку вони потім надають, поступово мінімізує затрати для їхніх друзів або родичів, які також вирішили змінити місце проживання. Кожний новий мігрант розширює цю мережу, завдяки соціальним зв'язкам. Потенційні мігранти використовують родинні чи сімейні зв'язки, щоб отримати допомогу у працевлаштуванні в новій країні, що викликає появу

Відповідно до теорії відносної відмінності (Relative Inequality Theory of Migration) всіх мігрантів можна поділити на «позитивних» та «негативних». В залежності від відносної відмінності країн, що відправляють та отримують робочу силу, деякі мігранти більш кваліфіковані та мотивовані, аніж корінне населення, це стосується і населення США («позитивна» група мігрантів), в той час як інші – менш кваліфіковані або мотивовані («негативна» група).

Концепція мобільного переходу уточнює і розвиває теорію демографічного переходу, включаючи в нього, крім змін у рівнях народжуваності і смертності, також динаміку територіальної мобільності населення. Згідно з концепцією, кожному демографічному переходу притаманні певні форми мобільності населення. Саме послідовну зміну цих форм він назвав мобільним переходом. Таким чином, по мірі модернізації суспільства, не просто зростає загальна мобільність населення, але характер міграційних процесів змінюється в залежності від проходження фаз переходу.

Згідно з синтетичною теорією міжнародної міграції, вона виникає в ході соціальної, економічної і політичної трансформації, яка супроводжується поширенням капіталістичних ринкових відносин на доринкові та неринкові суспільства [4].

Ознайомлення із даними теоріями є важливим та корисним для вивчення причин та особливостей трудової міграції громадян України. Так, теорію «Neoclassical economic approach» можна використати для аналізу трудової міграції громадян України в країни Західної та Центральної Європи, теорію «New household economics of migration» - для вивчення середовища українських заробітчан, «Network theory» - для пояснення міграції українців встановленням міжособистісних стосунків, «Institutional theory» - для виявлення того факту, що потенційні українські мігранти намагаються забезпечити собі умови праці та проживання в європейських країнах заздалегідь, через мережу відповідних державних та приватних організацій і агенцій.

Література:

1. Синковець Н.І. Аналіз основних теорій міжнародної трудової міграції в сучасному економічному просторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/download/2927/2622.
2. Вербовий М. В. Доктринальні засади міжнародної трудової міграції // Демократичне врядування. –2011. –Вип.7 [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2011_7_9.
3. Akm Ahsan Ullah. Rationalizing Migration Decisions: Labour Migrants in East and South-East Asia [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=WQDtCwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>.
4. World in the mirror of International Migration // Scientific Series: International Migration of Populations: Russia and the Contemporary World. –2002. –Vol.10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://demostudy.econ.msu.ru/books/volume%2010_eng-1.pdf